

WSKU วว. (Phrom TISTR)

พรรณไม้ลูกผสม สกุลมหาพรหม วงศ์กระดังงา

ดร.อนันต์ พิริยะภัทรกิจ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

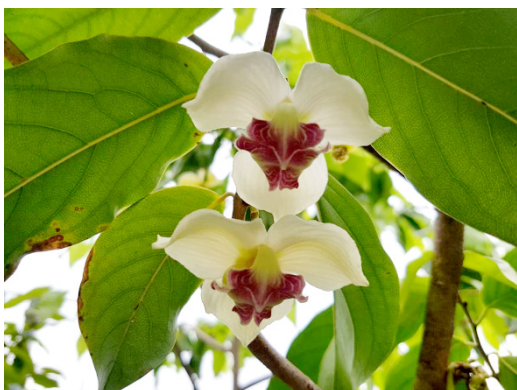
35 หมู่ที่ 3 เทคโนธานี ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

สืบเนื่องจากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ได้ค้นพบมหาพรหมราชินี (*Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chalermglin & R.M.K.Saunders) เป็นพรรณไม้สกุลมหาพรหม โดย ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 จากอุทยานแห่งชาติแม่สุรินทร์ บ้านห้วยอี ตำบลห้วยบุ่ง อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระดับความสูง 1,100 เมตรจากระดับน้ำทะเล และเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของประเทศไทย (Endemic of Thailand) ซึ่งเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กสูง 3-4 เมตร ดอกเดี่ยว ขนาดใหญ่ที่สุดในพืชสกุลมหาพรหม นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจ และรวบรวมพรรณไม้สกุลดังกล่าว เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ โดยเริ่มคัดเลือกต้นแม่พันธุ์ และพ่อพันธุ์ เพื่อใช้ผสมข้ามชนิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 กระทั่งปัจจุบันได้ทำการคัดเลือก และขึ้นทะเบียนพันธุ์ลูกผสมชนิดใหม่ โดย ดร.อนันต์ พิริยะภัทรกิจ สังกัดศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) เป็นผู้ปรับปรุงพันธุ์ พรรณไม้ลูกผสมเหล่านั้นสามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี มีศักยภาพในการนำมาใช้เป็นพรรณไม้ประดับตกแต่งภูมิทัศน์ได้ โดยได้ทำการขึ้นทะเบียนพันธุ์ไม้ลูกผสมชนิดใหม่จำนวน 5 ชนิด ในปี พ.ศ.2560 และขึ้นทะเบียนพรรณไม้เพิ่มอีก 3 ชนิด ในปี 2561 ได้แก่

1. ชมรม วว. 1 (Phrom TISTR 1)

พรหม วว. 1 (*Mitrephora alba* x *sirikitiae*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรหม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิด ระหว่างพรหมขาว (*Mitrephora alba* L.) (แม่พันธุ์) และมหาพรหมราชินี (*Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chalermglin & R.M.K.Saunders) (พ่อพันธุ์)

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดใหญ่กว่าพรหมขาว (แม่พันธุ์) ออกดอกดก สามารถออกได้ดีตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอมคล้ายมหาพรหมราชินี (พ่อพันธุ์) สามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

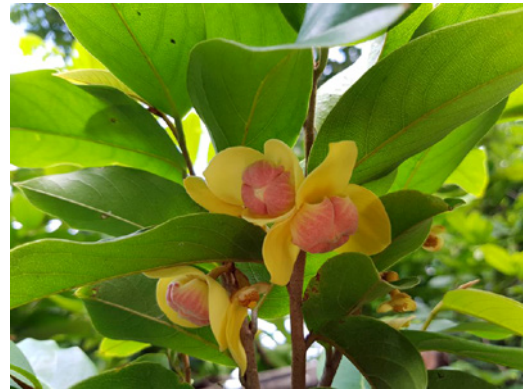
ลูกผสมพันธุ์ พรหม วว. 1

2

พรม วว. 2 (Phrom TISTR 2)

พรม วว. 2 (*Mitrephora keithii* × *sirikitiae*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิด ระหว่าง กลาย (*Mitrephora keithii* Ridl.) (แม่พันธุ์) และมหาพรมราชินี (*Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chalermglin & R.M.K.Saunders) (พ่อพันธุ์)

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดใหญ่กว่ากลาย (แม่พันธุ์) ออกดอกดก สามารถออกได้ดีตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอมคล้าย มหาพรมราชินี (พ่อพันธุ์) สามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

ลูกผสมพันธุ์ พรม วว. 2

3

พรม วว. 3 (Phrom TISTR 3)

พรม วว. 3 (*Mitrephora alba* × *keithii*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิด ระหว่าง พรมขาว (*Mitrephora alba* L.) (แม่พันธุ์) และกลาย (*Mitrephora keithii* Ridl.) (พ่อพันธุ์)

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดใหญ่กว่าพรมขาว (แม่พันธุ์) และกลาย (พ่อพันธุ์) ออกดอกดก สามารถออกได้ดีตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอมคล้ายพรมขาว (แม่พันธุ์) สามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

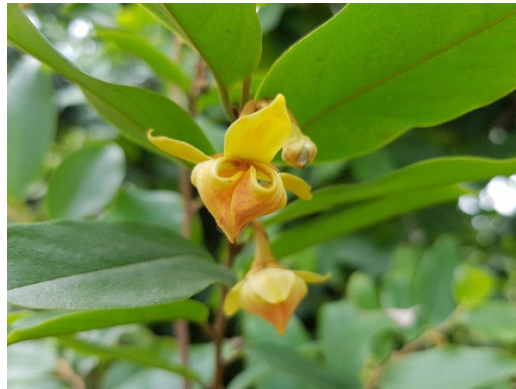

ลูกผสมพันธุ์ พรม วว. 3

4 พรหม วว. 4 (Phrom TISTR 4)

พรหม วว. 4 (*Mitrephora keithii* × *tomentosa*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรหม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิดระหว่างมะป่วน (*Mitrephora keithii* Ridl.) (แม่พันธุ์) และมะป่วน (*Mitrephora tomentosa* Hook.f. & Thomson) (พ่อพันธุ์)

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดเล็กกว่ากลาย (แม่พันธุ์) และมะป่วน (พ่อพันธุ์) แต่จะมีลักษณะพิเศษ คือ กลีบดอกชั้นนอกจะสั้นกว่ากลีบดอกชั้นใน ออกดอกดกสามารถออกได้ตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอมคล้ายกลาย (แม่พันธุ์) สามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

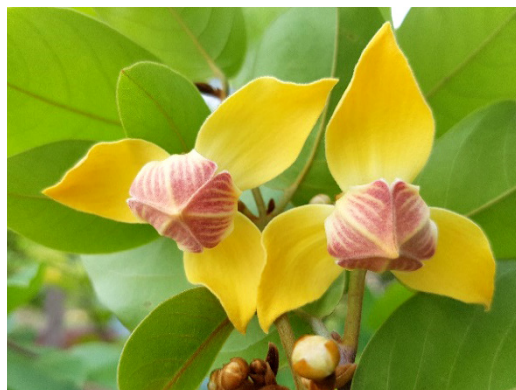

ลูกผสมพันธุ์ พรหม วว. 4

5 พรหม วว. 5 (Phrom TISTR 5)

พรหม วว. 5 (*Mitrephora tomentosa* × *keithii*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรหม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิดระหว่างมะป่วน (*Mitrephora tomentosa* Hook.f. & Thomson) (แม่พันธุ์) และมะป่วน (*Mitrephora keithii* Ridl.) (พ่อพันธุ์)

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดใหญ่กว่ามะป่วน (แม่พันธุ์) และกลาย (พ่อพันธุ์) ออกดอกดก และสีเข้ม สามารถออกได้ตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอมคล้ายกลาย (แม่พันธุ์) สามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

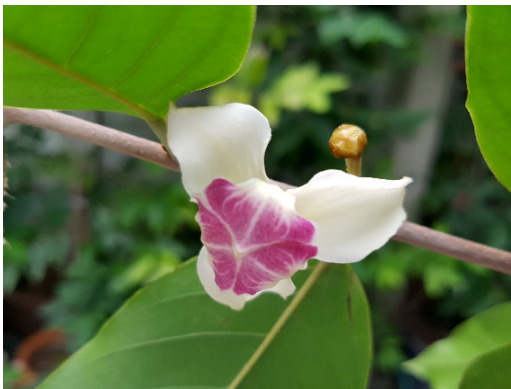
ลูกผสมพันธุ์ พรหม วว. 5

ในปี พ.ศ. 2561 ได้ทำการขึ้นทะเบียนพันธุ์ไม้ลูกผสมในวงศ์กระดังงา สกุลมหาพรหม จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ พรหม วว. 6-8 โดยพรรณไม้ลูกผสมเหล่านี้มีลักษณะดอกที่เด่น ดอกมีกลิ่นหอม สามารถนำมาปลูกเลี้ยงเป็นไม้ดอก ไม้ประดับ และสร้างความร่มรื่นให้กับสวนหย่อม ภูมิทัศน์ หรือเหมาะสำหรับนักสะสมและรวบรวมพันธุ์ไม้ดอกหอมไทยๆ ที่มีกลิ่นหอมเฉพาะ สีสันของดอกที่สวยงาม พรรณไม้ลูกผสมทั้ง 3 ชนิด มีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้

6 พรหม วว. 6 (Phrom TISTR 6)

พรหม วว. 6 (*Mitrephora alba* x *tomentosa*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรหม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิด ระหว่างพรหมขาว (*Mitrephora alba* L.) (แม่พันธุ์) และมะป่วน (*Mitrephora tomentosa* Hook.f. & Thomson) (พ่อพันธุ์) ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก (perennial plant) ความสูงของลำต้น 2-3 เมตร เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเข้ม และผิวเรียบ ดอกเดี่ยว ดอกบานเต็มที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอก 5-7 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง (sepal) จำนวน 3 กลีบ กลีบดอกชั้นนอก (outer petals) สีขาว จำนวน 3 กลีบ 1.5-2 เซนติเมตร ความยาว 2-3 เซนติเมตร กลีบดอกชั้นใน (inner petals) สีชมพูเข้ม จำนวน 3 กลีบ ส่วนโคนกลีบดอก (torus) สีเขียวอ่อน บริเวณปลายกลีบโค้งติดกัน ขนาดความกว้าง 1.3-1.5 เซนติเมตร ความยาว 1.7-2 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอม

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดเท่ากับพรหมขาว (แม่พันธุ์) แต่กลีบดอกชั้นในสีชมพูเข้ม ออกดอกดก สามารถออกได้ดีตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอมคล้ายพรหมขาว (แม่พันธุ์) และสามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

ลูกผสมพันธุ์ พรหม วว. 6

7 นรทม วว. 7 (Phrom TISTR 7)

พรหม วว. 7 (*Mitrephora keithii* x *wangii*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรหม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิด ระหว่าง กลาย (*Mitrephora keithii* Ridl.) (แม่พันธุ์) และพรหมดอย (*Mitrephora wangii* Hu) (พ่อพันธุ์) เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก (perennial plant) ความสูงของลำต้น 2 เมตร เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอ่อน และผิวเรียบ ดอกเดี่ยว ดอกบานเต็มที่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ดอก 2.5-4 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง (sepal) จำนวน 3 กลีบ กลีบดอกชั้นนอก (outer petals) สีเขียว เมื่อบานเต็มที่เปลี่ยนเป็นสี เหลืองอ่อน จำนวน 3 กลีบ ความกว้าง 1.5-2 เซนติเมตร ความยาว 2-3 เซนติเมตร กลีบดอกชั้นใน (inner petals) สีเขียว เมื่อบาน เต็มที่จะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อนเช่นเดียวกับกลีบดอกชั้นนอก จำนวน 3 กลีบ ส่วนโคนกลีบดอก (torus) สีเขียวอ่อน บริเวณปลาย กลีบโค้งติดกัน ขนาดความกว้าง 1.3-1.5 เซนติเมตร ความยาว 1.7-2 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอมเล็กน้อย

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดเท่ากับกลาย (แม่พันธุ์) แต่มีสีเขียว ออกดอกดก สามารถออกได้ตลอดทั้งปี ดอกมีกลิ่นหอม คล้ายพรหมดอย (พ่อพันธุ์) และสามารถปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

ลูกผสมพันธุ์ พรหม วว. 7

พรหม วว. 8 (*Mitrephora tomentosa* x *sirikitiae*) เป็นลูกผสมของพืชสกุลมหาพรหม ที่เกิดจากการผสมข้ามชนิดระหว่างมะป่วน (*Mitrephora tomentosa* Hook.f. & Thomson) (แม่พันธุ์) และมหาพรหมราชินี (*Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chalermglin & R.M.K.Saunders) (พ่อพันธุ์) เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก (perennial plant) ความสูงของลำต้น 2-4 เมตร เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเข้ม และผิวเรียบ ดอกเดี่ยว ดอกบานเต็มที่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอก 5-7 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง (sepal) จำนวน 3 กลีบ กลีบดอกชั้นนอก (outer petals) สีขาวลายแดง เมื่อใกล้โรยจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ลายแดงเลื้อยตามจำนวน 3 กลีบ ความกว้าง 2.5-3 เซนติเมตร ความยาว 2.5-3 เซนติเมตร กลีบดอกชั้นใน (inner petals) สีแดงเลื้อยตามจำนวน 3 กลีบ ส่วนโคนกลีบดอก (torus) สีขาว บริเวณปลายกลีบโค้งติดกัน ขนาดความกว้าง 2.3-2.5 เซนติเมตร ความยาว 2.7-3 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอม บริเวณจุดศูนย์กลางดอกมีเกสรเพศเมีย (pistil) ลักษณะเป็นแท่งมีขนปกคลุม จำนวน 8-10 อัน ยาว 2-2.5 มิลลิเมตร ปลายยอดของเกสรเพศเมียมีตุ่ม (capitate) สีเหลืองใสเพื่อจับละอองเรณู (pollen) โดยรอบมีเกสรเพศผู้ (stamen) จำนวน 113-115 อัน ขนาดความยาว 2-2.3 มิลลิเมตร

ลักษณะเด่น ดอกมีขนาดใหญ่กว่ามะป่วน (แม่พันธุ์) สีดอกเข้มมีลายสีแดง ดอกมีกลิ่นหอมแรงคล้ายมหาพรหมราชินี (พ่อพันธุ์) ออกดอกดก สามารถออกได้ตลอดทั้งปี และปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถางได้

ลูกผสมพันธุ์ พรหม วว. 8

การผสมพันธุ์พรรณไม้สกุลมหาพรหมของประเทศไทย ทั้ง 8 ชนิดนี้ เป็นการพัฒนาพรรณไม้ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ให้สามารถเพาะและขยายพันธุ์ได้โดยง่าย มีศักยภาพในการปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับประจำบ้านหรือตกแต่งภูมิทัศน์ต่างๆ ได้ ซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์ของพรรณไม้หายากของประเทศไทยให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน 🌿